

**Н.М. Салатюк, к.е.н.**

*Національний університет харчових технологій*

## **АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ**

Важкі соціально-економічні наслідки світової фінансової кризи спостерігаються практично у всіх сферах економіки і виступають каталізатором інфляційних процесів в Україні. В цьому заключається суттєва відмінність протікання кризи в західних країнах і в Україні: у США та розвинених європейських країнах фінансова криза призводить до зниження рівня цін, а в Україні вона супроводжується інфляційними процесами, які перевищують межі помірної інфляції.

Соціально-економічні наслідки проявляються за такими основними напрямками:

1. Спад вітчизняного виробництва з листопада 2008 року, який сягнув третини виробництва в промисловості, що свідчить про входження в глибоку кризу, яку можна порівняти з кризою 90-х років.

2. Значне зростання рівня безробіття в країні: так, його приріст на 1 січня 2009 року становив 3% від кількості працездатного населення.

3. Падіння реальних доходів населення, що особливо знижує рівень життя малозабезпечених верств населення.

4. Зменшення приросту інвестицій в основний капітал, що є основною причиною спаду в останні півроку.

5. Галопуюча девальвація гривні, яка сягнула на поточний момент 70%.

6. Масштабний перерозподіл власності і капіталів, болючі процеси злиття і поглинання слабших виробників.

7. Спад виробництва в сільському господарстві, що сприяє суттєвому зростанню цін на продукти харчування.

8. Світова фінансова криза зруйнувала довіру населення до банків і

миттєво знищила український фондовий ринок.

9. Перевищення запланованих показників дефіциту держбюджету внаслідок колосальних втрат доходів бюджету, які можна профінансувати тільки за рахунок емісії гривні, що веде до подальшого посилення інфляції.

Для виходу з такої глибокої кризи, складовим елементом якої є галопуюча інфляція, необхідно виробити і застосувати ефективну антикризову політику, що включатиме одночасно і антиінфляційні заходи. Для їх осмислення сьогодні як ніколи необхідно звернутися до теорії Дж. Кейнса, який на початку ХХ століття визначив концептуальні положення державної антикризової політики, яка в сучасних умовах повинна включати такі напрями і заходи:

1. Для подолання безробіття і досягнення повної зайнятості наш уряд повинен проводити продуману політику зайнятості: не можна допускати зменшення заробітної плати і пенсії, скорочення працівників в державному секторі, треба розширити обсяг громадських робіт шляхом розбудови інфраструктури країни, збільшити попит на робочу силу шляхом активізації державних замовлень для проведення Євро-2012, збільшити тривалість і розміри виплат із безробіття, активізувати роботу служб зайнятості.

2. Ключовим моментом кейнсіанської антициклічної політики, що забезпечує економічне зростання, є ефективна інвестиційна політика. Ефект мультиплікатора інвестицій, відкритий Дж. Кейнсом є потужним інструментом подолання спаду виробництва. Держава повинна відновити привабливий інвестиційний клімат для зарубіжних інвесторів, гарантуючи недоторканість власності і приватних капіталів та пільговий режим оподаткування, а також подбати про внутрішні джерела інвестування, стимулюючи заощадження власного населення. Для підтримки вітчизняних виробників і активізації інвестиційної діяльності держава повинна здійснювати капіталовкладення в інфраструктурні проекти, створювати резервні фонди ресурсів, давати державні замовлення на виробництво необхідної продукції, здійснювати гарантовані державні закупки соціально важливих груп товарів у вітчизняних товаровиробників.

3. Найперша вимога кейнсіанської антикризової теорії полягає у стимулюванні ефективного попиту всіма засобами фіскальної політики. Спираючись на це, держава по-перше повинна не допустити різкого падіння реальних доходів населення; по-друге, податки і тарифи не можна збільшувати. Навпаки, на період кризи треба знизити споживчі податки на вітчизняні товари (наприклад, ПДВ з 20 до 15%), прибутковий податок з невисокої заробітної плати, тарифи на послуги. В той же час допустимо збільшити імпортні мита на тютюн, алкоголь, автомобілі, предмети розкошу.

4. Необхідно вдосконалити грошово-фінансову політику, основними напрямками якої є: жорсткий контроль над емісією грошей з метою стабілізації обмінного курсу гривні і зменшення інфляції; відновлення довіри населення до банків, кредитування реального сектору економіки шляхом оптимізації процентних ставок по кредитах і депозитах; необхідна санація ринку цінних паперів, ринку страхування, діяльності інвестиційних фондів.

5. Для виходу з кризи найневідкладнішим заходом є прийняття державою стратегії інноваційного оновлення економіки, яка повинна спиратися на програму структурної перебудови економіки, реконструкцію базових галузей, реструктуризацію промисловості шляхом впровадження новітніх технологій і досягнень НТП.

6. Держава повинна взяти стратегічний курс на зменшення доларизації економіки України, яка поглиблює економічні ризики як зараз так і в майбутньому.

Інфляційні процеси останніх років були посилені розгортанням фінансової кризи в Україні і набули характеру закономірної тенденції. Подолання фінансової кризи і економічного спаду потребує системного підходу та спільної узгодженої антикризової політики уряду і національного банку України.